

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutca 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: A vallásosság tényezőiről a múltban. (Weber Samu.) — Középiskoláink tanárkérdéséhez. (a.) — Könyvismertetés. (Malomsoki.) — Benczúr József életrajza. (Hörk József.) — Nekrológ. — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

A vallásosság tényezőiről a múltban.

Hogy a lelkészek a mai időben nehéz az állása, az nem tagadható. Eltekintve az anyagi gondoktól, melyekkel, kevés kivétellel mindegyiknek megküzdnie kell, a vallásosság egyedüli tényezőjének tekintetik és felelősnek tartatik, ha legőszintébb és leghatásosabb törekvései mellett is, a vallásosság szent tüze mindinkább kialszik és mind inkább szélesebb körökben hangoztatják: „mi vallás nélkül is boldogulunk.“

Ki pedig a lelkészt mint ilyent felelőssé akarná tenni a vallásosság hanyatlásáért, az nem ismeri a múltat, hol a lelkészen kívül sok más tényező is befolyt a vallásosság és az egyháziasság emelésére, mely tényezőnek ma még a nyomát sem találjuk már az életben. Ily tényezőkre visszatekinteni, legyen feladata a következő soroknak.

Számos egyesület létezett, mely a vallásos és kegyes élet ápolását célul tűzte ki magának. Ilyen egyesülettel találkoznak péld. Bélán, mely 1637-ben megalakult és a „szent lélekről“ neveztetett. Törvényeinek elseje mindjárt így hangzik: „Sollen die Brüder, welche der löblichen Brüderschaft des Heiligen Geistes einverleibet sindt, fromb und Gottfürchtig leben, gerne zur Kirchen gehen, Gottes wortt mit grosser andacht anhören, ihr leben darnach ahnstellen und richten, täglich gerne beten, auch stets und oft das Hochwürdigte Sakrament des Altars gebrauchen“ . . . Hasonló egyesületekkel más községekben is találkozunk, mint Löcsén a „Sodalitium corporis Christi“ nevű társasággal. A fiatal-ság a helyben a vallásosság gyakorlására egyesületet képezett és az elnök tisztéhez tartozott felvigyázni, vajjon hallgatják-e a tagok az isten igéjét és élnek-e a szentségekkel. De még a legvilágiabb egyesületek is mint péld. a lövészeknél rendszeren az első pont kötelezi a tagokat istenfélő életre.¹⁾ — Ma az egye-

sületek célja rendszeren csak a multság, haszon vagy a szellemi látkör tágítása, a vallásosság és egyháziasság céljainak kizárásával. Az erkölcsnemesítő egyesülettől is e tekintetben nem sokat várhatunk. Mint virág gyökér nélkül, úgy tiszta erkölcsiség vallás nélkül nem igen képzelhető. Ha az erkölcsnemesítő egyesület tagjai a vasárnapi nyugalom és épülés emelésére szövetkeztek és így jó példát adtak volna a népnek, többet tehettek volna az erkölcsök nemesítésére, mint talán 1—2 röpirat vagy jó könyv kiadásával fogják azt megtehetni.

Ha nem is akarunk a középkori cézrendszernek szószólói lenni, de mint tény ki kell emelni azon jellemző körülményt, hogy a cézhek, bárhol léteztek, de alapszabályaik első pontjukban rendszeren figyelemztettek a tagok, büntetés terhe alatt, az Isten iránti kötelességekre. A sok példa közül csak egyet akarok felhozni. A bélai szűcsök alapszabályainak 1-ső pontja az 1696-dik évről szó szerint így hangzik: „Dass ein jeder Meister der löbl. Kürschner-Bruderschaft sich sammt den Seinigen zu fleissiger Anhörung des göttlichen Wortes und zum würdigen Gebrauch der heil. Sakramente halten soll, welcher aber dawider thut, die Predigt ohne Noth versäümet, der soll 2 Pfund Wachs in der Brüderschaft Laden zu geben verfallen sein.“ — Ma az ipartörvény és társulatok ilyen törekvésről mitsem tudnak. Az ipariskola tanoncjai köteleztetnek ugyan 15-dik évökig bizonyos tantárgyak hallgatására, de ha mi ugyanazon időnkig a mesterinasokat a katechizációban vallástanításra kötelezni akarjuk, mi ebben a nemes törekvésben magunkra vagyunk hagyatva, semmi törvény, alapszabály vagy közeg sem segít bennünket, mintha a vallásosságra a tanoncznak nem volna szüksége úgy, mint akár-mely tantárgyra.

A vasárnapi nyugalom ellen vétkezők, minden tekintet nélkül keményen büntetettek. Még 1775-dik évi junius 30-dikán Renner Jakab Szepes-Bélán a városi hatóságtól 24 órányi börtönre és 6 frtnyi bir-

¹⁾ Késmárk, Löcse és Béla városok levéltárai. Wagner Analecta Scepusii I., 100.

Nem lehet azért kétségbe vonni, hogy evangélikus tanárjelöltek vannak s hogy mindig akadnak olyanok is, kik újonnan lépnek e pályára. Hanem ezekkel szemben sincs elég biztosítása az egyháznak, hogy az ő intézetein fognak alkalmazást keresni. Az állami képesítés, melynek birtokába kerülnek, feljogosítja őket állami iskolák tanszékeire is pályázni; s bár az állam túlságosan nem is protegálja az evangélikus vallásukat, néha a képzettség, máskor a helyi viszonyok vagy magas pártfogók mégis oly irányba terelik elhatározásaiban, hogy nem egy evangélikus tanerő áll az állam szolgálatában.

S ezt igen sokszor nem is lehet az illetőknek rossz néven venni, vagy csak egyházuk iránti közönynek is felróvni. Evangélikus iskoláink, hogy én is elhúzzam a különben nem igen szép és gyönyörködhető nótát, tanári javadalmazása nagyon alatta áll az állami fizetésnek — a legtöbb esetben, mely állami pedig öt évenként gyarapodik; s ha nem ez, akkor a nyugdíj kérdése igen is lehet határozó arra nézve, hogy valaki ha kellemtlenül is, de kényszerítve helyzetének súlya által megváljék egyháza érdekében folytatott működésétől, vagy eleitől fogva is az államéba lépjen.

S miután a javadalmazást nem lehet mellékes dolognak tekinteni, sőt mint mondottuk, azt sem rossz néven venni, ha egyházi érzésű emberek is gyakran lényeges dolognak tartják: evangélikus iskoláink lassanként igen kellemetlen helyzetbe kerülhetnek. Miután u. i. ezután minden tanár államilag kell, hogy legyen képesítve, s miután megtörténhetik, hogy egyes szakokban általános hiány lesz tanerőkben: nem elképzelhetetlen az eset, hogy a legjobb tanerők kiválnak tanintézeteink kebeléből, s ők még rosszat sem igen fognak kaphatni.

Hogy mire fog ez vezetni, ha a nem kívánt eset csakugyan beáll, vagy mire vezethetne ha beállna, nem czéлом kutatni. Csak ama tényhez, hogy a pályázatok oly gyakran meddők, kísérlettem megmagyarázatot adni: okául adván, hogy tanáraink számára nehéz a kiképzés s nehéz sokszor a megélés. Az előbbi okra nagyobb súlyt fektetek; mert ha nem is mondhatom fényesnek a tanárok állapotát, azt sem mondhatnám, hogy más pályákon jobban és biztosabban lehetne boldogulni. A fősúlyt éppen a tanárképzés könnyebbítésének szükségére akarnám fektetni s a figyelmet reá irányozni. A veszély onnan fenyeget, ott kell vele szembe szállani: mi módon lehessen s kelljen azt tenni, eldöntését tapasztaltabb emberekre bízom, szükség esetén azonban elfogom mondani azon tárgyban is nézeteimet.

— a. —

Könyvismertetés.

Olasókönyv az evang. népiskola II-ik és III-ik osztálya számára

(szerkesztették Bakó S., Kapi Gy. és Pap J. Ára kötve 30 kr. Kiadja Hornyánszky Viktor Budapesten).

A nagymélt. kultuszminiszter mintegy két éve egy leiratban arra figyelmeztette az iskolai hatóságokat, hogy ügyeljének arra, miszerint a hatóságuk alatti elemi isko-

lákban a tanítás központja az írás, olvasás és számítás legyen. Készítette ő nagymélt. erre azon lépten-nyomon tett tapasztalat, hogy ott nagyon is sokat ölelnek fel; a tanulók kezébe pedig a hány a tárgy, annyiféle tankönyvet adnak. — „Jobb későn, mint soha!” ezt mondja a példabeszéd. — Bár a jelzett leirat a halomszámra felszaporított tankönyvekre nézve későn jött — a mennyiben azokat már könyvpiaczon érte és így kelendőségük meg lőn nehezítve; de még épen jókor arra nézve, hogy a fejlődésben levő iskolairodalmunkat helyes mederbe szorítsa.

A dunántúli evang. egyházkerület a modern tanügynek tett szolgálatot, midőn a múlt évben elfogadott tantervében kimondotta a tantárgyaknak az olvasás körüli csoportosítását; kivánalma az, — hogy egyik jeles tanügyi vezéremberünk szavaival éljek: „fűzze a tanító — a vallás, olvasás, számításra — mint veres fonalra a többi tantárgyakat.”

Ezen iránynak útját egyengetni czélja a szóban levő és csak a napokban megjelent olvasókönyvnek; továbbá az, hogy a mint a tájékoztató kifejezi: „minden más kézikönyvet pótoljon.”

Könyvünk két főrésze oszlik, melynek első része felveszi a természet és népeletet négy szakaszban. — Az első szakasz — ősszel czim alatt — tartalmaz 35 cikket, tárgyalja mindazt a mi 8—10 éves gyermek eszmekörébe vág, s mint felekezeti tankönyv egy cikkben szól Luther Mártonról is, mint a kinek születési évfordulója is őszre esik.

A II-ik szakasz a tél keretében 27 olvasmányt vesz; a III-ikban a tavasz 25, a nyár pedig a IV-ik szakaszban 21 cikkel van képviselve. — Mindezen szakaszokban az egyes évszaki termények és foglalkozások a közbe eső ünnepekkel egyszerűen, világosan vannak leírva; — kedélyes versek és népdalok mellett szív- és erkölcsnemesítő elbeszélésekkel, ismeretterjesztő leírásokkal tarkázva. — Űgyesen van ezek közé szöve több cikk, mely az egészség ápolására ébreszti fel a gyermek figyelmét, úgy szinte a beszéd- és értelemgyakorlatok támaszául szolgáló földrajz és természet isme.

A II-ik rész négy szakaszra oszlik; az első tartalmaz 17 bibliai történetet, de ezek csak olvasmányok és nincsenek megtanulásra szánva. Betanulandók azonban a bibliai történetek között levő ének és egyéb versek, melyek czélja az evang. hitélet alapját lerakni és azt megerősíteni. — A második szakasz meséket és mondákat; a 3-ik egyházi énekverseket tartalmaz továbbá imákat, bibliai mondatokat és részleteket a kátéból. Az ének-versek részint a dunántúli, részint a győri énekeskönyvből vannak véve és dallamuk a tartalomban meg van jelezve. — Végül a függelék a IV-ik szakaszban gyermekjátékokat és talányokat ad.

Mint a címnap is mondja az olvasókönyv a II-ik és III-ik osztály számára van írva, tehát két évfolyamban használandó és pedig oly formán, hogy a csillaggal jeleztek mint nehezebb olvasmányok tartalmilag és nyelvtanilag a III-ik osztálylyal tárgyalandók. Az I-ső rész olvasmányai egymásután; a II-ik részéi pedig alkalmissal veendőek.

Az egész mű szerkesztése a legavatottabb kezekre vall, a kijelent anyag egynehány kivételével kifogástalanul van kidolgozva. — Legyen szabad e néhányat felhoznom azon szándékból, hogy a második kiadásban kijavítva esetleg helyreépíttassanak.

Az 5-ik olvasmány elbeszéli: „hogyan lesz az almamagból almafa?” — Tartalma röviden összevonva ez: Pál gazda egy őszi napon almát evett, magját kivette; egy magot azonban elültetett s ez néhány nap múlva kikelt s az ős végén arasznyira nőtt fácskája. A negyedik nyáron beszemezte sat.

Ezen olvasás tartalma ellenkezik a természet törvényével, a mennyiben az ősszel elvetett gyümölcsmag csak a következő tavaszon a vegetatio beálltával kél életre. — A mi pedig a szemzést illeti, azt már a 2-ik, legkésőbb a 3-ik nyáron kell eszközölni.

A III-ik osztály számára írt olvasmányok között a 68-ik és 98-ik mint a melyekben virágok személyesítve vannak és tartalmuk a 9—10 éves gyermek képzelő tehetőségét túlhaladják, véleményem szerint inkább az ideális rész keretébe illenének, sőt minden kár nélkül ki is maradhatnának az olvasókönyvből. Nem hagyhatom említés nélkül, hogy egyik másik kifejezés nem töről metszett magyaros. A 7-ik lap 14-ik sorában ez áll: „ezután megjelennek a szár hegyén a fehéres, pirosas vagy kékes virágok.” Vagy a 39-ik lap 17-ik sor: „barátságosan bánik velök, csak kezeiket nem szabad ölbe rakniok.”

Mind ezen jelentéktelenségek mellett fontosabbnak találok azt, hogy a mértékek között egyedül az időmérték van egy cikkben méltatva, holott tantervünk megkivánja, hogy az ezeres számkörben a III-ik osztály minden mértéket ismerjen.

Igen kívánatos volna a földrajzi rész kibővítése is, a mennyiben a tanterv a megye beható ismertetésén kívül az ország határai, Európa és a földgömb bemutatásáról is szól; mindezekből az olvasókönyv nem tárgyal semmit.

Eltételezve mindezekről ez olvasókönyvet úgyis a mint van, tankönyvirodalmunkban határozott nyereségnek tartom. És tekintve azon vallásos hangulatot, mely az egészen végig vonul; tekintve benne a nemzeti kincsünk-ből igen ügyesen beillesztett gyöngyöket: felhívom a tanfőria figyelmét ez olvasókönyvre és ajánlom vigyék ezt be iskoláikba a mult évben megjelent ABC-vel együtt, mert ezek mellett munkájuk nevezetesen meg lesz könnyítve.

A protestáns népiskolai könyvek tára jeles szerkesztőinek pedig erőt és kitartást kívánok, hogy iskolai irodalmunkat több hasonló művel örvendeztessék meg.

Tartozom megemlékezni a könyv kiállításáról is. Az egész nagy nyolczadrét kemény kötés, dróttal fűzve; úgy van készítve, hogy a két szolgálati évet okvetlen kibírja. A nyomás tiszta, hibátlan s mint ilyen a kiadó többi vállalata mellett méltó helyet foglal el. Kiváló beltartalma mellett ez utóbbi is különösen ajánlja.

Malomsoki.

Benczúr József életrajza.

Az eperjesi evang. ker. Kollegium püspöki egyházlátogatási jegyzőkönyvében az 1861-ik évről Máday Károly superintendens idejéből a tanárok életrajzai között 8-ik helyen ez áll:

„8. Benczúr József született nov. 19-kén 1806-ban Vanyarczon, Nógrádmegyében. Tanult Losonczon, Selmeczen, Pozsonyban s Jénában. — Droppa Mihály utódjaul november 21-én 1831. megválasztva, működését febr. 1-én 1832. nagy buzgósággal megkezdé s kitünő sikerrel 1838-ig

folytatá, a midőn közsajnálkozására az intézetnek leköszönt. „Sárga könyvecske“ című olvasókönyvet írt.“

Rövid egyszerű szavak ezek, ámde, mély jelentősé-
güek, mert hiszen bizonyítják, hogy Benczúr József korá-
nak kívánalmái szerint mindent megtett, a mi kiképezteté-
séhez szükséges volt s a hazai jeles tanintézeteken kívül a
külföld egyik kitünő egyetemét is szorgalmasan látogatta
s ez úton jeles előképzettségre tett szert; bizonyítják, hogy
ő, „nagy buzgósággal kezdé s kitünő sikerrel folytatá“
tanári működését, — tehát jeles tanár volt, a mi minden-
koron ritka, szép tulajdonság, — hogy ne mondjuk erény, —
és hogy mennyit veszíthetett, veszített benne az intézet,
kitünik különösen a hivatalos okmányokban különben szo-
katlan, dicséző appositióból, megjegyzésből, mely szerint
„az intézetnek közsajnálkozására köszönt le.“

De kitünik ezen rövid szavakból még más is, az t. i.
hogy ő úttörő volt a magyar nevelési irodalom terén. —
ugyanis a jegyzőkönyv zárszavai azt mondják: „Sárga
könyvecske“ című olvasókönyvet írt.“ — Egyszerű meg-
jegyzés az egész, de ezen egyszerű megjegyzésben nagy
érdem van jelezve. — Akkor, mikor még a magyar köz-
igazgatás, mikor még a magyar közművelődés, mikor még
a magyar közélet latin nyelvű volt és csak néhány tisz-
tán magyar vidéki iskolában s az épen csak akkor kelet-
kezett m. t. akademiában kezdett hangoztatni a tudo-
mányos műveknél a magyar nyelv jogosultságát; — akkor
egy, azon időben még járatlan úton, még ismeretlen téren
a népnevelési (— elemi —) téren, a még akkor kevésbé
méltányolt Pestalozzi elveit magyar nyelven, gyakorlati
alkalmazásban, magyar műben hirdetni; ez olyan érdem,
a mely el nem enyészhet, mert úttörő munkáit a tudo-
mány, a haza sohasem feledheti.

Az iskolából kilépett, de nem pihenni, hanem az élet
nagy színpadán folytatni az úttörő munkát. Az iskolai élet
tere szűk volt törekvéseinek s azért a társadalom széles,
nagy terén kezdett működni. Legelől is megalapította az
első — s mai napig is egyedüli jó hírnevű — rendezett
könyvkereskedést Eperjesen (jelenleg a Révai czég bir-
tokában) s azt a virágzás magas fokára emelte.

Majd az ipar terén kezdette meg úttörő munkáját s
több kisebb vállalata mellett épen az, mely e tekintetben
még most is meglehetősen egyedül áll hazánkban, Cément-
gyára (Mogyoróskán) lett legnevezetesebbé, mert hiszen
ez által ő a cémentiparnak Felső-Magyarországon meg-
honosítójává lön s cémentjével az országos és világhiállítá-
sokban is, számos kitüntetések nyerve, részt vett. A leg-
első rangú műmalmok közé méltán sorolható nagysárosi
múmalom létrehozása is az ő eszméje és műve. Sokat
írt, fáradott, járt-kelt, hogy keresztülvigye azt, hogy Eper-
jes város csatornázását, a mi már is folyamatban van
s egy vízvezetéknek berendezését a városi közgyűlés
elhatározza. E czélből polgári tanácskozásokat indítványo-
zott és rendezett és mozgásba hozta a városi közönséget.
Hasonlót tón a vasút érdekében s a Bártfa felé kiépítendő
vasut eszméjének egyik lelkes hive, apostola volt.

Munkáját siker koronázta. És a mint Isten az ő mun-
káját megáldotta, úgy ő is szívesen áldozott, adakozott. —
Azon Kollegiumnak, melynek egykor tanára volt, most lel-
kes és áldozatkész pártfogójává lön s mint a Kollegium
állandó igazgató választmányának tagja nemcsak jó tanács-

csal, de anyagi áldozattal is igyekezett ez ős intézet felvirágzását eszközölni, előmozdítani. A Kollegium előterét szép cémentmozaikkal rakatta ki s a Kollegium és a főutca két oldala közötti téren széles cément utat építtetett. S még végrendeletében sem feledkezett meg ez intézetről, a mennyiben egyik ágában, a theológiában tanuló egy jó magaviseletű és szorgalmas tanuló (theologiai akadémiai hallgató) segélyezésére évi 25—40 frnyi ösztöndíjt alapított. És a mily lelkes pártfogója az iskolának, oly lelkes hive volt egyházának. Mint buzgó keresztyén, a hol csak tehetett, a protestáns egyház ügyének mindig lelkes előmozdítója volt. Az eperjesi evang. magyar-német egyháznak örökös presbytere, a hanusfalvi egyháznak hosszú időn keresztül lelkes, áldozatkész patronusa, felügyelője — s mint ilyen a sáros-zempléni evang. esperességnek is egyik legbuzgóbb világi támasza volt. Az ő költségén nyomattak az esperességnek magyar jegyzőkönyvei — s még holtában is 200 forintnyi alapítvánnyal emlékezett meg ezen esperességről.

Hazájának hű fia volt. 1848-9-ben az akkori magyar alkotmányos kormány megbízásából a közérdek előmozdítása céljából külföldön is járt. Már az 1848-ik év nyarán a Kollegium tanulóiból egy önkéntes csapatot alkotott. — A forradalom legyőzése után menekülnie kellett. Vagyonra lefoglaltatott s később csak annak romjait nyerte vissza, úgy hogy csak páratlan munkásságának és szorgalmának sikerülhetett azután a szenvedett veszteségeket helyrehozni. S hogy a munka és az önmagával való és épen a munkából eredő megelégedés mit eredményezett nála, azt az ő társas erényei mutatják. Az a vidámság, az a kedélyesség, a mely őt, az örökké mozgó, tevékeny, munkás embert jellemezte, s azon éles megfigyelő tehetségében alapuló szokása mindig valami újon, valami jobbon törni fejét: s azval örökké haladni, örökké szakadatlanul csak előre: a la phangulatává tették az önelégült vidámságot.

Az 1840-es évek elején. testgyakorló intézet, majd vivó és lovagló iskola létrehozásán fáradozik; ha valamely eszmének keresztülvitelére tör, emlékiratokat és a lapokba vezércikket, apró híreket ír; részt vesz a megye, de különösen a város bizottságaiban, mint a városi képviselő tagja fáradoz, ülésez, dolgozik.

Ifjúkoromból eperjesi emlékeim közül, tanárait s a felügyelőket kivéve, csak az ő kedves alakja emelkedik ki szép ismertető jelével, szép, fehér, hosszú szakáll-bajuszával, a mint örökké járt-kelt szüntelen munkára emlékeztetvén a ki nem fáradt és mégis pihenő ifjúságot. — S azóta sem feledém s nem is fogom feledhetni soha azt a tisztos öreg urat, a ki még 80 éves korában is korábban kelt a legfrisebb tanulóifjúnál s a ki aggkora daczára annyit dolgozott. mint a legszorgalmasabb munkabíró férfi. — És úgy halt is meg, a hogy élt. — Épen egy kirándulást tervezett, egy új vállalatot gondolkozék, midőn kedves fia (Emil) asztalánál, Mogyoróskán meglepte őt 1886. szeptember 17-kén este 8 órakor — a halál. — Mintha csak imáját hallgatta volna meg az ég. Ott kívánt meghalni, ott kívánt pihenni, — legfőbb alkotása terén (Cémentgyár) és szeretett családjá talákozó gyűlhelyén. Óh mert Benczúr József a legjobb, leggyöngédebb és leggondosabb férj, atya, nagyatyja, ipa volt. És az ő gyöngédsége, erényei átszállottak családjára. Páratlan azon gyöngéd viszony és egyetértés, mely az

ő családjában honolt, holott az ő gyermekei két házasságból származók, és özvegyen maradt neje B. Valentinyi Júlia asszonynak is volt gyermeke első férjétől, midőn hozzá, a több gyermekes özvegyhez nőül ment. De ezek között ő mint példás családfő, — kit tisztjei és cselédjei is tisztelő szeretettel szolgáltak, — sem szívében, sem végrendeletében különbséget nem tett.

Barátsága sokakkal, de különösen az 1884. szeptember 14-kén elhunyt dr. Vandrák Andrással, az eperjesi ev. ker. Kollegium e nagyhírű, tudós tanárával, mintaszerű volt. Egymásnak gyöngéd figyelmen alapuló meglepetéseket szerezgettek. — Így rendezte Vandrák 1882-ben febr. 1-én csak privát tanári körben ugyan, — de azért feledhetlenül — Benczúr József ötvenéves tanári jubileumát, a mikor is az eperjesi evang. ker. Kollegium tanárai Benczúr Józsefet egy értékes arany gyűrővel tisztelték meg emlékül.

Jószívűsége, kedélyessége, erényei mindenkit megnyertek neki.

Végül itt különösen ki kell emelnünk egy nagy érdemét a hazai közélet, illetve művészet körül.

Ugyanis testvéröcsének, Vilmosnak, fiában Benczúr Gyulában, hazánk ezen jeles fiatal művészeiben, már mint kis gyermekben felfedezvén a művészi érzéket, lángészt, — ő ébresztette fel benne a művészethez való hajlamot, s ő buzdította e jeles művésznök kifejlődése pályáján. — És újabban ugyanezt tette egy sokat ígérő ifjú művészzel szemben, — Pulszky Ferencz pártfogását eszközölvén ki a szegény ifjúnak.

Nem zárhatom be soraimat a nélkül, — hogy 1886. január 15-kén kelt valóban nemes lélekre valló végrendeletének legalább azon sorait, melyek nyilvánosságra is hozhatók, szóról-szóra ne idézzem:

„Legyetek (gyermekeim stb.) polgári viszonyaitokban hű fiai e hazának, támaszai a jó erkölcs és művelődés előmozdítására célzó oktatási és vallásos intézményeknek. — Vájjatok diszére a „Benczúr“ névnek, mely családnak számos tagjai közt egyetlen érdemtelen egyént sem ismerek.“

En sem! Adja Isten, hogy soha senki sem!

Hörk József, koll. igazgató.

NEKROLOG.

Szeptember 27-én d. u. 3 órákor kísértük az örök nyugalom helyére id. Weisenbacher János-t a luczini, lapujtői és s.-tarjáni ág. hitv. evang. egyházak valóban nagy érdemű felügyelőjét. A temetésen a megboldogult felügyelő három egyházának lelkésze s az esperességi főjegyző jelent meg. A roppant nagy számú, S.-Tarján vasgyárainak és kőszénbánya-társulatainak díszes tisztikarát, az egész város már tekintélyes számú értelmiségét s iparos osztályát magában foglaló gyászkiiséret; a 30-at meghaladó s a koporsót és ravatalt teljesen elborító koszoru; a Budapestről s a megboldogultnak szülővárosából Breznóbányáról a polgármester vezetése alatt, valamint a közel és távol vidékről megjelent számos rokon, barát és tisztelő közönség jelenléte nemcsak elhunyt jelesünk szép rokoni öszeköttetéseit, hanem egyszersmind nem közönséges népszerűségét s közbecsülésben állását hirdették.

S az elhunyt férfit az a becsülést, népszerűséget meg is érdemelte.

Nem mutathatók rá nagynevű elődeire, kiknek akár a haza, akár az egyház szolgálatában szerzett dicsőségéből egy-egy sugár a megboldogult nevét ragyogóbbá tehetné. Neve után címek és kitüntetések jegyezve nincsenek; a család gyászjelentéséből még az egyetlen kitüntető cím: a három egyház felügyelősége is szerényen kimaradt, de a nógrádi evang. esperesség évkönyveiben fel van jegyezve s tudja az egész vidék közönsége ki volt ő. Örök becsü nemes levelét nem a legfelsőbb kegy adta neki, maga írta azt meg, becsületes, emberbaráti szívének aranybetűivel.

Háza az igazi magyar vendégszeretet háza volt, — mindig s minden tisztességes ember előtt nyitva. Ő maga alig beszélt magyarul, csak németül és tótul, de nem sok magyarabb szívvvel és magyarabb erényekkel találkoztam életem pályáján mint nála. Jólétet hirdető asztalánál rögtön otthon találta magát az idegen is, s kedves, művelt lelkü neje, életének 44 éven át hű társa szelíd, megnyerő módorával, hódító vendégszeretetével a magyar patriarchalis háziasszony kedves képét véste szíveinkbe.

Azonban id. Weisenbacher János kiváltképen evang. egyházunknak volt egyik erős oszlopa, kinek buzgóságánál és jótékonyágánál csak szerénysége vala nagyobb. A s.-tarjáni immár virágzásnak indult evang. egyház történetének egykori megírója lépten nyomon találkozni fog az ő nevével. Kitűnő hivatali elődje, néhai Gömör Sándor oldala mellett évekig viselte a s.-tarjáni egyház-gondnoki hivatalát. Hogy az egyház testületi élet magvának elültezéséhez a templom felépítésének költségeihez akkori felügyelő Gömör Sándor nemes példáján lelkesülve sok száz forinttal hozzájárult az ugyan anyagi jólétén kívül nemes szívűségéről tanúságot tesz; de, hogy ezen kívül nem kímélte aggkora miatt gyengülő lábait, nem fősvénykedett szavaival s arcz pirulása nem a kéregetés szégyenének, hanem a lelkesedés hevének tükre volt, hogy járt kelt, könyörgött, buzdított, összetartott, takarékoskodott s szíve egyházszeretetétek tékozolta az rendkívüli ügybuzgóságát hirdeti. Nagy Istenajándéka, kiváló szerencséje volt a s.-tarjáni evang. gyülekezetnek Gömör Sándor, Weisenbacher János és Ruttkay Sándor lelkész, mert ez a lelkes háromság egyházmegyénknek egy díszes egyházat, saját egyházunknak egy szép templomot emelt s rövid idő alatt megvetette alapját a felépítendő pap- és kántor-laknak is.

Id. Weisenbacher Jánost 10 év előtt a lapujtói, később a luczini, végre Gömör Sándor őszintén fájlalt halála után a s.-tarjáni egyház is megválasztotta felügyelőjévé.

Két fiát saját és szeretett hitvese jelleméhez méltó egyháziasságban nevelte fel. Ifjabb fia János néhány év óta a s.-tarjáni egyház buzgó gondnoka. Idősb fia Endre, atyja lelkületének valódi örököse, budapesti lakos, megáldva anyagi javakkal, boldog családi étellel, kiváló szellemi tulajdonokkal, eddig is az egyház legelső jótévői közé tartozott. Ő azonban mindig igazi keresztény szellemben cselekedett: nem tudta az ő bal keze mit tesz a jobb keze.

Nagy ür maradna Weisenbacher János után a szép fejlődésnek indult s.-tarjáni egyház életében, ha nem törekednék felügyelőjévé Weisenbacher Endre urat megnyerni.

A család által szétküldött gyászjelentés következőleg szól; „Özv. Weisenbacher Zsuzsanna saját, valamint fiait Endre és János; menyei: Holtzspach Luiza és Marsallo Mariska; unokái: Aladár, Irén, Kornél, Endre, Luiza; vala-

mint számos rokonai nevében szomorodott szívvel tudatja feledhetlen férje, atyjuk, ipjuk, nagyatyjuknak Weisenbacher János kereskedőnek tevékeny élete 73-ik, boldog házassága 44 évében, folyó hó 25-én rövid szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 27-én délután 3 órakor a s.-tarjáni sírkertbe az ág. hitv. evang. egyház szertartása szerint fognak örök nyugalomra tétetni. Béke lengjen porai felett!“ — Mi pedig arra kérjük a menyei Atyát, adjon egyházainknak számos hozzá hasonló felügyelőt.

BELFÖLD.

A nógrádi esperességi evang. gyűlés egy végzésének védelme. — Nagytiszteletű szerkesztő úr! — Nem szokott tollam hegye viszketni, hogy a lapokba írjak, — annál kevésbé vezérel a hiúság, hogy a lapok hasábjain nevémet nyomtatva lássam, de most az egyszer felveszem tollam a nógrádi esperességi evang. gyűlés egy végzésének megvédelmzésére; mert, ha hallgatással mellőzném becses lapunk az „Evang. Egyház és Iskola“ folyó hó 2-án a 40 számban „egy nógrád evang. esperességi néptanító“ aláírással megjelent feljajdulást, akkor ennek jogosultságát ismerném el. Már pedig ezt elismerni nem vagyok hajlandó.

Feljajdul a tisztelt néptanító úr mindenekelőtt azért, hogy esperességünk a dekanusokra bízta megítélését annak, ki ajánlható a tanító urak közül az áldott emlékü Zsedényi-féle segély- s jutalomdíjra? Kérdem: ki illetékesebb s hivottabb ennek elbírálására? Az-e, a ki öntelten iskolájának négy fala közül szemléli s ítélgeti kartársait vagy a dekanus, a ki nemcsak a vizsgák eredményéből ítéli meg részrehajlatlanul képességét a tanítónak, de évközben is kötelességszerűleg be-betekint az iskolákba s így tudja anyagi helyzetét, ismeri képzettségét, képességét, szorgalmát minden egyes tanítónak? Hiszen a dekanusnak minden tanító, minden iskolai év végével beszámol mindenről. Hogy a dekanatusok betűrendjét vette fel végzésébe esperességünk: helyes szinte; mert más különben megeshetnék, hogy évről évre ugyanazon egy dekanusból ajánlatnának tanító urak a Főtisztelendő püspök úrnak segélyezés- s jutalmazásra, s így még több ok volna az elégedetlenségre s feljajdulásokra.

Feljajdul továbbá a tisztelt néptanító ur s zokon esik neki az, hogy ez évben a losonczy körön levén a sor, innen nem 30—40 éve működő tanító, hanem egy fiatal, derék szűk anyagi helyzetű tanerő ajánlatot alólírott által, a mi azonban arról tanúskodik, hogy alólírott bizony tájékozva volt az áldott emlékü Zsedényi hagyományának intencziói felől s így anomaliába nem esett, mert segélyeztetni akart buzdításul egy olyan tanítót, az ipoly-berzenzei tanítóban, a ki szorgalmát illetőleg ritkítja párját, a kinek anyagi helyzete bizony szánandó s a ki, biztosítok bárkit, szívesen cserélne a tisztelt felszólaló néptanító úr állomásával s örökre lemondana ily állomásért akár a Zsedényi-féle, akár bármiféle segélyeztetés s jutalmaztásról.

Tisztelet az érdemnek! tisztelet a losonczy kör már megállapított jónevű családos tanító urainak is! de ezek közül bizony sokan már jutalmazásban is részesültek. Így: a csehbrezói, poltári, az egyik losonczy, los.-apátfalusi, ger-

gelyfalusi, podrecsányi stb. Vagy nem jutalmazás-e, nem páratlan elismerése-e az az érdemnek, — midőn a losoncai nemes egyház oly kitüntetésben részesíti tanítóit, hogy 25 éves ott működésük alkalmából bankettet rendez tiszteletükre s 100 frtot jóval meghaladó ajándékkal lepi meg mindegyikét? Bizony elismerése ez az érdemnek, a mely különben nincs korhoz kötve.

Ne háborgassuk tehát feljajdulásainkkal áldott emlékü Zsedényink nagy szellemét, ne zavartassuk magunkat ily gondolatokkal hasznos működésünkben a tanügy terén, mert bizony nem szép tulajdonság a türelmetlenkedés: de munkálkodjunk serényen, fáradhatlanul az Úr szőlőjén s akkor azt hiszem a türelem rózsát — esetleg 100 frtot fog teremni a tisztelt néptanító úrnak is s talán éppen akkor, midőn nagyobb szüksége lesz rá, mint most.

Tiszteletem kifejezése mellett vagyok Csehbrezón, 1886. október 5-én Nagytiszteletű szerkesztő úr őszinte tisztelője

Sztolár György,
a losonczikör evang. dékanusa.

KÜLFÖLD.

A Gusztáv-Adolf-egylet negyvenedik nagygyűlése Düsseldorfban. — A Gusztáv-Adolf-egylet f. é. szeptember 7., 8. és 9. napjain tartá negyvenedik nagygyűlését a rajnai Düsseldorfban. A város ünnepi díszszel fogadta a távol vidékek és országok felvonuló küldötteit. A kezdetet szeptember 7-én d. u. az egybegyűlt küldöttségek üdvözlése képezte, a mi az u. n. „Breidenbacher-Hof” dísztermében ment végbe. Nattorp üdvözlő beszédére dr. Fricke a közp. bizottság elnöke válaszolt, reflectálva az egylet multjára s minden újabban felmerülő fenyegető nyomás daczára bizalommal a jövő iránt. Este a fényel díszített János-templomban megnyitó istentisztelet tartatott, mely Merk praeludiuma s fugájával („Ein' feste Burg”) kezdődött. A liturgiát Blech superint. végezte, az ünnepi beszédet pedig dr. Baur gen.-super. tartotta Apokal. III., 11. alapján. A komolyan intő s mégis engesztelve békítő beszéd alap gondolata az volt, hogy testvéri szeretet és egyetértés valósítsa meg egyházunkban s ennek egy kiváló tényezőjében, az egyletben, a ker. közösséget. Az istentisztelet után tartott zártkörű értekezlet megállapította a napirendet s a nagygyűlés elnökéül dr. Frickét választotta meg.

Az első nyilvános gyűlés szeptember 8-án d. e. tartatott a Bolkerstrassei templomban 579 tag jelenlétében. A gyűlést rövid ének és dr. Teutsch erdélykerületi püspök imája előzte és az elnök beszéde nyitotta meg. A beszédben az elnök az elmúlt idők sötétségére, a protestans szellem győzedelmére s mégis soha nem szűnő küzdelmeire utalva, további egyetértésre és éberségre inti a hiveket s kéri, hogy ige és hit legyenek mindig fegyvereik. Az üdvözlések hosszú sora után az egyházi szerekből álló szeretetadományok még hosszabb sora olvastatott fel. A dr. Criegern által szerkesztett évi jelentés főbb adatai röviden a következők:

Az 1884 5. év bevétele 666,880 márkára*) rüg. A közp. pénztár 12 (18,000 márka értékű); az egyes egyletek 125 (86,000 márka értékű) alapítvány kezelésével bizattak meg,

*) Egy német birod. márka 60 kr. o. é. s így 1²/₃ márka 1 frt o. é.

s így 137 alapítvánnyal (104,000 márka értékben) gyarapodott az egylet. A főegyletek száma 2-vel 1764-re emelkedett, a nőegyleteké pedig 393-ról 721-re. Az egylet gondozásából 24 gyülekezet bocsáttatott el. Segélyre szorult 1330 gyülekezet, tehát 21-el több, mint tavaly. Az egylet segítségével felépült 1884 5-ben 22 templom, 5 iskola, 1 parochia, 1 árvaház. Megkezdett 10 építkezés. 1884 5-ben az egylet által kiosztott segélyezésben részesült: Poroszországban 434 gyülekezet 250,000 márkában; a Német birod. többi részében 249 gyülekezet 127,000 márkában; Ausztriában 335 gyülekezet 149,000 márkában; Magyarországon 132 gyülekezet 31,000 márkában; Németalföldön 29 gyülekezet 7000 márkában; Franciaországban 23 gyülekezet 22,000 márkában; Belgiumban 17 gyülekezet 4000 márkában; Olaszországban 14 gyülekezet 8000 márkában; Algirban 12 gyülekezet 3000 márkában stb., összesen 1296 gyülekezet 660,000 márkában. — 1832. óta az egylet 3237 gyülekezetet segített 20 millió és 346,618 márkával, a miből a Németbirodalomra jut 12965 gyülekezet 11 millió 600,000 márkával; Ausztriára 541 gyülekezet 4 millió és 900,000 márkával; Magyarországra 434 gyülekezet 1 millió 400,000 márkával stb.

Fennállása 54 évében az egylet e segélyekkel 1348 templomot vagy imaházat, 673 iskolát, 429 parochiát emelt, 1309 esetben törölte egyes gyülekezet adósságait, 1254 esetben gyámolított iskolát, 394-ben lelkészi hivatalt. 901 esetben segélyezett egy vagy más gyülekezetet haragokkal vagy orgonával; 355 esetben segített konfirmandusokat, árvákat és diakonissza-intézeteket. — Mint ez adatokból kiderül, az egylet az egyházi élet minden terén áldásosan működött. De vannak még más adatok is, melyek azt mutatják, hogy az áldásteljes munkásságnak nemcsak szünetelnie nem szabad, hanem a keresztyéni szeretet által erősödve inkább fokozódnia kell. Még 256 templom 123 iskola és 107 parochia várnak minél előbbi felépítésre, a mi mintegy 4 millió márkát igényel. — A jelentés felolvasásával az első gyűlés véget ért.

Ugyaneznap este a János-templomban egyházi hangverseny tartatott, melyen nagyszámú fényes közönség jelenlétében Bach Sebastyen F-dur Toccatája, több Solo, Duette, Terzette, Quartette és több más kitünő zenemű (többek közt Händel és Mendelssohntól) adatott elő s Händel „Messias” című oratoriumának Halleluja-chorusával fejeztett be. — Szeptember 9-én dr. Teutsch püspök az erdélyi, Frick lelkész a schweitzzi evang. egyház, — mások pedig Németalföld és Belgium egyházainak viszonyairól tettek jelentést. Szóba került Elsass-Lotharingia evangelizálása is. A közp. pénztárnoknak köszönetnyilvánítás mellett megadatott a felmentvény. — A nagy szeretetadományban Branitz (Szilázia) 17,076¹/₂ márkával, a kicsinyekben pedig St.-Avold (Lotharingia) 4938¹/₁₀ márkával és Zell (Baden) 4938¹/₁₀ márkával részesültek.

A zárbeszédék hosszú sora után a gyűlés szótöbbséggel Nürnberget választotta a jövő évi nagy gyűlés helyéül, mire az ez évi nagy gyűlés véget ért.

VEGYESEK.

— Tisztelettel kérem e lapok olvasóit: sziveskedjenek hátralékaikat törleszteni, illetve előfizetéseiket megújítani.

Kiadó.

— **A folyó évi egyetemes gyűlés s az ez alkalommal tartandó ülések:**

12-én d. e. 10 órakor a theologiai akad. nagybizottságának ülése a pesti egyház tanácstermében.

12-én d. u. 6 órakor egyetemes értekezlet a pesti egyház dísztermében.

13-án d. e. egyetemes gyűlés ugyanott.

13-án d. u. 4 órakor a Luther-társaság igazgató tanácsának ülése a kis teremben.

14-én d. u. 4 órakor a Luther-társaság közgyűlése ugyanazon helyen.

— **A Luther-társaság** javára május 12-ke óta befolyt: Budai egyház 5 frt, Hunfalvy János 4 frt, Andaházy László 4 frt, Scholz Gusztáv 4 frt, Felső-Lövői tanintézetek 4 frt, Huszár Gusztáv 4 frt, Harsányi Sándor 2 frt, Kalenda János 5 frt, Farkas Mihály 4 frt, Szakonyi egyház 4 frt, Michaelis Izidor 4 frt, Kring Miklós 4 frt, Csetneki esp. gyűlés alkamával gyűjtetett 18 frt 78 kr., Losonczy egyház fizetett a 100 frtos alapítványára első részlet fejében 10 frt, Sztelhló János 4 frt, Melczer Gyula 4 frt, Jeszenszky Nándor 2 frt, Laucsek Jónás 4 frt, Stúr Dániel 2 frt, Masznyik János 4 frt, Soproni alsó esp. lelkészi kör 4 frt, Soproni Pálffy-kör 4 frt, Masznyik Endre 2 évi 8 frt, Háasz Lajostól alapítólevél 100 frtról, Bäumlér G. 10 kr., Geyer B. 10 kr., Hermann Gy. 10 kr., Keszler B. 10 kr., Pekarek S. 20 kr., Pfaff V. 10 kr., Vitek F. 20 kr., Karik G. 40 kr., Vásárhelyi Z. 50 kr., Bogsch A. 50 kr., Gayer G. 50 kr., Meixner F. 50 kr., Latinák R. 50 kr., Ungar B. 1 kr., Forrai K. 1 kr., Köhler L. 15 kr., Klausz L. 10 kr.

— **Nagytsiszt. Török József**, pestmegyei alesperes, czeplédi lelkész úr a pozsonyi theologiai akadémiai és lyezenumi tanári nyugdíjalapot külön-külön 26 frt 46 krnyi adománygyűléssel nagylelkűen növelte. Fogadja ezért a nagytsiztetű úr a nyilvánosság útján is forró köszönetünket e nemes adományért, mely különösen a jelen viszonyok között, amidőn ép azok, kik jóllehet egyrészt intézeteink növendékei s kikkel a földrajzi helyzet közvetlenül összefűz az erkölcsi kötelék szálait széttepní törekednek — örömmel lepett meg annak bizonyosságként, hogy a pozsonyi intézeteknek is vannak hálás növendékeik, kik az életbe lépve, áldásos működésök közben sem feledkeznek meg alma materükről. Pozsony, 1886. évi október 6.

Michaelis Vilmos,
lycz. igazgató.

Schneller István,
theol. akad. igazgató.

— **Nagytsiszt. Török József**, pestmegyei alesperes és czeplédi lelkész úr a pozsonyi theol. akad. önszegélyző kört 26 frt 46 kr. összeggel megajándékozva, e kör alapító tagjává lett, mely nemes tettéért a kör nevében e helyen is legforróbb köszönetünket nyilvánítjuk. — Pozsonyban 1886. évi októberhő 7-én. — *Schneller István*, elnök. *Christelyi Gyula*, jegyző.

— **A bánati esperesség** fennállásának 50 éves jubileumát ünnepelte Temesváron szept. 30-kán tartott közgyűlésében. Ez alkalomra Kernuch Adolf sándorfalvi lelkész megírta az esperesség monographiáját. A kerület főpásztorát a közgyűlés táviratilag üdvözölte.

— **A vallás és közoktatási m. kir. miniszterium** a selmeczi főgymnasiummal kötendő szerződést aláírta s így 1887 8-ik évre a 9300 forintnyi segélyről az intézet biztosított.

— **Osztroluka** mult hó 29-én tartotta ujonnan épült iskolájának felszentelését. Ez építkezéshez az egyház a faanyagot az Osztroluczky család érdeiből ingyen kapta, a munkát és egyéb költségeket — mintegy 2200 frt — magok a hívek viselték. A csinos épület a réginek helyén emeltetett, áll két szobából, konyha, egy nagy egy kis kamra s tanteremből; a gazdasági épületek részben a régiek maradtak. A fölszentelési ünnepély a templomban vette kezdetét, a honnan az iskolás gyermekek éneklése mellett az új iskolába mentünk át. Itt az „Erős várunk . . .“ éneklése után a helyi lelkész tartotta Luk. ev. 19, 40 alapján a felszen-

telési beszédet. Az ünnepélyre barátságos ebéd következett a paplakon, a melynek végeztével a gyermekek tanítójuk vezetése alatt szép magyar dalokkal örvendeztették meg az egybegyűlteket. Miután a papné megvendégelte a gyermekeket, a vendégek adakozásából ajándékok, könyvek, irkák, tollak stb. osztattak és sorsoltattak ki a gyermekek között, úgy hogy mindenik kapott valamit a nap emlékére, és még az iskolai takarékpénztár is gyarapodott 3 forinttal.

— **A „pozsonyi theol. akadémiai önszegélyző kör“** szeptember-hő 16-án tartotta meg alakuló gyűlését. — A kör célja: szegénysorsú theologusokat, kik a kör tagjaivá lettek, kölcsön- vagy ingyen segélyben részesíteni. — Hogy azonban e céljának minél nagyobb mértékben megfelelhessen, s a keresztényen erények egyik legszebbikét, a testvéri szeretetet, protestáns theologusokhoz illő módon gyakorolhassa: nemeskeblű emberbarátok támogatására van szüksége. — Ezekhez fordulunk tehát a kör nevében, és kérjük, hogy kitűzött célunk megvalósításánál tőlük telhetőleg gyámolítani szíveskedjenek. A kör jelenlegi alaptőkéje 742 frt 48 kr., mely összeget Pozsony városa a Schreiber-féle alapítványból 40 o. é. frttal gyarapított, mely nagylelkű adományáért ezúttal is köszönetünket nyilvánítjuk. — A kör alapító tagjaivá lettek a mult évben: br. Prónay Dezső, egyet. felügyelő úr ó méltósága, a kör védnöke 50 frttal, Fabinyi Teofil, bányakerületi felügyelő úr ó nagyméltósága 20 frttal, Pozsony városa 40 frttal, Trsztyénszky-család 20 frttal, „I. Pozsonyi Takarékpénztár“ 50 frttal, „Pozsonyi Iparbank“ 30 frttal, és legújában Török József czeplédi lelkész és pestmegyei alesperes úr 26 frt 46 krral. — Alapító tagság díja 20 frt, pártoló tagság díja tetszés szerint. A beküldendő adományokat, nagyts. szerkesztő úr kegyes engedélyével, mindig e helyen fogjuk nyugtázni. — Kelt Pozsonyban, 1886. október 1-én. — *Schneller István*, a kör elnöke. — *Christelyi Gyula*, a kör jegyzője.

— **Egyházi választások.** A bonyi gyülekezet **Tolnay József**-et, két éven át helyettes papját, egyhangulag rendes papjává választotta. — **Böhm János**, dunáninnyi püspöki segédlelkész s theol. akadémiai magántanár egyhangulag Csávára (Sopronm.) lelkésznek választatott, helyébe d. i. püspöki segédlelkész **Breyer Jakab** lett. — **Nagy-Szöllösön** szeptember 26-án rendes tanítóvá **Prónay Pál**, másodtanítóvá **Becht Béla**, — **Nógrád-Nagyfaluba** rendes tanítóvá **Szlatinszky András**, — **Bánhegyesre** rendes tanítónak **Hrdlicsa József** választattak meg. — Az Úr áldja meg őket az egyházban, s bennök az egyházat.

— **Papi hivatalra** főtiszt. dr. **Szeberényi Gusztáv** püspök úr szeptember 30-án felszentelte **Biszkup Béla** nógrádi esperességi-, **Binder Jenő** besztercebányai-, **Fabry Pál** mezőberényi segédlelkészeket.

PÁLYÁZATOK.

A pozsonyi ág. hitv. evang. lyceumban egy a magyar és német nyelv tanításával egybekötött tanári allomás, rendes tanárral betöltendő. A megválasztott, ki egyszersmind a tanári nyugdíjintézetbe belépni köteles, évi jövedelme 1050 frt és tandíjosztalék. Pályázhatnak ág. hitv. evang. tanképesített egyének. A megválasztott az 1887. évi február elsején tartozik állását elfoglalni. A kellően felszerelt folyamodványok 1886. évi novemberhő 28-ig a lyceumi igazgatóságához beküldendők.

Pozsonyban, 1886. évi októberhő 3-án.

Dr. Samarjay Károly,

a pozsonyi ág. hitv. evang. egyházközseg. felügyelője.

A vadkerti ág. hitv. evang. iskola I. és II. osztályának önálló tanítására segédtanító kerestetik. Fizetés: 300 frt, egy szoba lakásul és egy öl kemény fa. Német nyelvben és kántori teendőikben jártasok előnyben részesülnek.

Schroth Péter, isk. széki elnök.